

Szenior foglalkoztatás

A Levegő Munkacsoport észrevételei

A középkorúak foglalkoztatását nagy mértékben elősegítené a munkabér terheinek (személyi jövedelemadó, társadalombiztosítási járulék) csökkentése. Ugyanakkor a társadalmi gondolkodást is meg kell változtatni. Egyrésztől kedvező irányba kell befolyásolni a fiataloknak az idősebbekről alkotott képét, másrésztől viszont segíteni kell az idősebb korosztályokat abban, hogy ennek a kedvező képnek meg tudjanak felelni. Ez utóbbihoz szükséges az élethosszig folytatott képzés, továbbképzés, valamint az, hogy a munkavállalók egészségben eltöltött éveinek száma növekedjen. Mindezeket a lépéseket tudományos kutatások alapolhatják meg.

Kérdés, hogy miként teremthetők elő a források a munkabér terheinek csökkentéséhez, a képzésekhez, a társadalmi tudat formálásához és az egészség megőrzéséhez? A környezetvédő civil szervezetek hosszú évek óta dolgoznak ezen a témán. Az Európai Unió egyes országában felhalmozódott gyakorlati tapasztalatok alapján kijelenthetjük: van megoldás, mégpedig az ún. zöld államháztartási reform. Ennek a lényege az, hogy csökkentjük az emberi munkát terhelő adókat, járulékokat, ugyanakkor többet fektetünk be az emberbe (azaz többet fordítunk oktatásra, kultúrára, a betegségek megelőzésére, környezetvédelemre). Az ehhez szükséges forrásokat a súlyosan környezetszennyező és egészségkárosító termékek és szolgáltatások fokozottabb megadóztatásával, támogatásuk megszüntetésével teremtjük elő. Vagyis újjáélesztjük az 1848-49-es forradalom és szabadságharc követelését az arányos közteherviselésről, amelybe „a szennyező fizessen” elv érvényesítése is beletartozik.

Az Európai Bizottság megbízásából végzett felmérések azt mutatják, hogy ez utóbbi révén a költségvetés bevételei nagyon jelentősen növelhetők. Ezt néhány példával szemléltetnénk.

A zöldterületek nagymértékű beépítésével jelentős természeti értékek tűnnek el, ugyanakkor az ilyen területek átminősítése révén a magántulajdonosok aránytalanul nagy bevételhez jutnak. Nálunk az ún. földvédelmi járulék, amelyet a zöldmezős beruházások esetében be kell fizetni a költségvetésbe, alig több mint a területen egy év alatt megtermelhető gabona értéke.

Az építőanyag (homok, kavics, mészkő) kitermelése után tonnánként átlagosan kilenc forint bányajáradékot kell befizetni a költségvetésbe. Emiatt nem érdemes az építőknek takarékoskodni a nyersanyaggal. Ezért a még használható, kibontott építési anyagok 80 százalékát feldolgozás helyett hulladéktelepre szállítják, miközben a bányászat komoly károkat okoz a természetben.

Hasonlóan „nagyvonalú” volt mindeddig az állam a teherfuvarozókkal is. Elsősorban a kamionforgalom felelős a hazai utak siralmas állapotáért. A nehéz tehergépjárművek Magyarországon évente több száz milliárd forint olyan kárt okoznak, amelyet nem ezen járművek üzemeltetői fizetnek meg, hanem az egész társadalom. Az EU több országában már alkalmazott, kilométer alapú útdíj hazai bevezetésével ezeket a költségeket meg lehet fizettetni az okozókkal, így a költségvetés és a lakosság kiadásai csökkennek.

A légi közlekedés az egyik legsúlyosabban szennyező közlekedési mód. Ugyanakkor nemhogy a lég- és zajszennyezési károkat nem fizetik meg, de a repülőgépekhez használt üzemanyag után egy hatvan éve hozott nemzetközi megállapodás alapján nem kell adót fizetni, és még a repülőjegy is áfamentes.

A forgalmi torlódások hatalmas szennyezést és jelentős anyagi károkat okoznak a városokban. Ezen a problémán több nagyvárosban (például Londonban és Stockholmban) sikerrel enyhítettek a városi útdíj bevezetésével. A bevételeket a tömegközlekedés javítására fordították, amivel egyszerre szociális és környezetvédelmi célokat valósítottak meg.

Dániában szinte ismeretlen a tartós munkanélküliség. Ennek az a magyarázata, hogy például az egészségügyet nem a bérek járulékaiból tartják fenn, hanem az összes költségvetési bevétel egy részéből, beleértve a viszonylag magas környezetvédelmi adókat. Így a munkaadókat nem terhelik túlságosan magas bérköltségek, és szívesebben alkalmaznak több dolgozót, illetve nem érdekük a feketén foglalkoztatás.

Magyarországon az elmúlt két évtizedben méltánytalanul kevés figyelem jutott a középkorúak és a nyugdíjasok élettapasztalatainak hasznosítására, arra hogyan vehetik ki a részüket az új rendszer felépítésében. Minimális elvárás, hogy meg tudják őrizni fizikai és szellemi frissességüket, tájékozottak maradjanak, és ne kelljen rettegniük a munkanélküliségtől. Tekintélyüket azzal növelhetik, ha beleszólnak a döntéselőkészítésekbe, hasznossá teszik magukat a környezetükben, a helyi társadalomban. A Levegő Munkacsoport előadásokkal, kerekasztal-beszélgetésekkel kíván a középkorúak jobb tájékozottságához, az aktív részvételre képességéhez hozzájárulni.

A témával kapcsolatban részletes anyagok, tanulmányok találhatóak a www.levego.hu honlapon.

* * *

A Levegő Munkacsoport vállalja előadások megtartását a következő témakörökben környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontokból:

- Részvételre képesítés
- Zöld államháztartási reform
- Településgazdálkodás, településfejlesztés
- Éghajlatváltozás
- Energiapolitika
- Városi közlekedés
- Vasút
- Teherszállítás
- Autópálya-építés
- Zöldterületek megóvása és fejlesztése
- Nemzeti Fejlesztési Terv
- Levegőtisztaság-védelem
- Vegyi anyagok

Levegő Munkacsoport
Országos Környezetvédő Szövetség
1465 Budapest, Pf. 1676 • Telefon: (1) 411-0509, 411-0510
Fax: (1) 266-0150 • E-posta: levego@levego.hu
Honlap: www.levego.hu